

PREDICATORIULU

SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

pentru

predici si alti articuli dein sfer'a basericésca.

Predica la inceperea cursului scolasticu.

„*Fiti depleniți, cum sê Tatalu vostru celu cerescu deplenu este.*“ *Ev. Mateiu c. V. v. 48.*

Cum-cà omulu, fiinti'a acést'a înalta si marétia alui Domnedieu, e creatu spre fericire: nu ne lasa a ne indof acé'a convingere din laintru, prin care suntemu incredintiati, cum-cà prea-intieleptulu Creatoriu — dupa nemarginit'a s'a intieleptiune si bunetate — nu a potutu pune altu scopu mai de diosu acestei fiintie, create dupa tipulu si asemnarea s'a, in care, — dupa-ce i-a formatu corpulu din pamentu, — a insuflatu, intr'unu modu negraitu, spiritu de viétia, puredietoriu din ins'a-si necuprens'a domnedieire, nu a potutu pune — dîcu — altu scopu mai de diosu, decâtu fericirea, si inca fericirea cea inalta si deplenița, care a dat'o Domnedieu toturoru santîloru si angeriloru sei in ceriu.

De acést'a inalta destinatiune a omului mirandu-se de Domnedieu insuflatulu profetu Davidu, intru acestu tipu eschiama: *Facutul'ai pre elu cu pucinu mai de diosu decâtu angerii, cu marire si cu onóre l'ai incununatu pre elu, si l'ai pusu preste fapturile maniloru Tale!*

A acestei prea frumoase destinațiuni, atât de viua cunoscintia a plantatu Domnedieu in anim'a omului, in câtu totu insulu asia 'si indrépta tóte lucrările s'ale, tóte ocupatiunile si nisuintiele s'ale, cá se póta ajunge la fericire. Numai câtu cu dorere suntemu detori a cunósce, cum-cà degenerarea naturei omenesci, prin caderea protoparentiloru, a causatu cele mai triste rateciri intru ajungerea la acestu scopu. Voiescu a díce cum-cà cei mai multi dintre moritori gresiescu intru intrebuintiarea midilóceloru ducatórie la fericirea cea adevérata, si numai pucini se folosescu de neinsielatóriele carari indreptate catra ace'asi fericire.

De unde, cautandu spre fíii vécului acestuia, trei plase de ómeni ni se infacisiéza in acésta privintia. — VEDIU o plasa de ómeni — si acést'a e cea mai mare — cari tóta stradinti'a s'a o punu intru adunarea bunetátíloru corporali, si — asemenea bogatului din evangelia, — incredentiandu-se cu totul acelor'a, 'si uita cum-cà densii sunt creati pentru unu scopu mai inaltu; intre acestia voiú numerá si pre acei-nefericiti, caror'a déca nu le succede, dupa nisuintia, a-si indestulí poftele corporali, se surpa in cea mai detestabile desperare. — VEDIU alta plasa de ómeni, mai asemenea numerosa cá si cea de antâiu, cari si de nu sunt intru atât'a de lacomi intru acumularea bunetátíloru corporali, se lupta inse cu nestemperu dupa titule si ranguri, cá se fíia onorati si adorati de toti. — A trei'a plasa, si cea mai mica, este a acelu ómeni spirituali, cari pucinu considerandu bunetátile corporali, titule si ranguri, cele ce intru atât'a mesura sunt oftate de cele de antâie dóue plase de ómeni, si avendu pururea in anim'a s'a cuventele Mantuitoriului: *Fíti depléniti, precum si Tatalu vostru celu cerescu deplénitu este!* — sunt petrúnsi de acelu adevéru, cum-cà fericirea indestulitória

a omului se afla numai intru apropierea de Domnedieu, si de aci 'si iéu indemnu din dî in di a-si procurá acele insusîri maretie, cari î-i conducu catra numitul scapu. Ei adeca cunoscú prea bene, cum-cà avendu omulu intru sene o particica domnedieésca, care va se întórca la Creatoriulu, de unde a esítu, cea mai impunetória detoría a fiesce-càrui'a este, ace'a parte domnedieésca nu numai a-o pastrá curata si nepetata ci totu mai multu a-o perfectiuná si luminá, cá se fía primita de catra urdîtoriulu seu Domnedieu si asiediata intru marirea s'a.

Éta dar' Iubitii mei! acestia numai afla calea catra fericirea cea adeverata, tienendu in anim'a s'a cuventele santei evanghelie: *Fîti depleniți precum si Tatalu vostru celu cerescu depleniți este!* care cuvente atâta insemnéza, cum-cà: chiamarea omului e ace'a, cá din tóte poterile se se silésca a se apropiá de Domnedieu, carele e prea santu, prea intieleptu si prea bunu, a se face adeca si elu — in câtu lasa marginirea naturei omenesci, — santu, intieleptu si bunu. Si fiindu-cà midiloculu celu mai securu, conducatoriu spre acésta este: *Luminarea mintii adeca Invetiatur'a*, — despre *folosulu si lips'a invetiaturei* va fi cuventarea mea de astadi, si incâtu traimu intru-o lume materiale, voiú se aretu folosulu si lips'a invetiaturei si in acésta privintia.

Deci impartîndu-mi cuventarea, despre folosulu si lips'a invetiaturei in dóue parti, in partea I voiú se ve convingu câtu e *de folositória si trebuintiósa invetiatur'a despre partea sufletului*, éra in partea II *despre partea corpului*.

Catra Tene me intorcu, Prea sante Parente cerescul rogandu-me din adînculu animei, cá se tramiti Spiritulu Teu celu domnedieescu, atâtu spre a-mi luminá mie mintea cá se potú desfasiurá, in folosulu ascultatoriloru mei, acestu

adeveru mantuitoriu câtu si pre densii ai intocmí, cá se fía pamentu roditoriu intru cuprenderea si producerea acestei semintie prea folosítoria.

I.

Candu voiescu a ve convinge despre folosulu si lips'a invetiaturei pre partea sufletului, trei motive mai de capetenia aflu, prin cari mi-asíu ajunge mai cu usiorintia scopulu propusu :

1. prin invetiatura cunósce omulu mai de amenuntulu fapturne lui Domnedieu si de aci atotu-poternic'a si bunetatea Lui.

2. 'si cunósce, cum se cuvine, relegiunea. Si pre urma

3. 'si procuréza indemanare si usiorintia spre a dá onóre cuviintiósá lui Domnedieu.

Omulu lipsitu de invetiatura cautandu spre ceriu, vede nenumerate corpuri ceresci: vede sóre, luna, stele, cari tóte fiendu-cà se afla intr'o departare de totu mare dela pamentu, nece amente nu-i se aréta, precum suntu in sene, de unde unulu cá acest'a si le intipuesce numai cá pre nesce lucruri ordinari, ce s'ar' ff potutu face de-o potere nu cu multu mai mare decâtu omenésca. — Totu acest'a cautandu spre pamentu, vede plante osebite: arbori crescundu, in florindu si uscandu-se; — vede animali mari si menunte sporindu-se, vietuindu si incetandu de a vietuif; se vede pre sene si pre alti ómeni asemenea sîe — si cum judeca elu despre tóte acestea? fórté pucinu; ba inca dedandu-se cu tóte aceste, nece nu-'si mai sfarma mentea cu cercetari de a petrunde in fiinti'a acestor'a, pentrucà nu cunósce legatur'a ce esista între tóte aceste, nu cunósce minunatulu modulu alu urdírei acelor'a, nu cunósce nece atát'a cum-cà prea induratulu Domnedieu tóte acestea le-a

facutu spre folosulu lui, si asia nece nu se póte minună de atotupoternic'a si bunetatea lui Domnedieu, nu capeta indemnu spre a marí pre Domnedieu, nu pricepe cum-cà pentru tóte aceste e detoriu cu multiamita, si asia nece nu multiamesce lui Domnedieu; — de ací apoi se face nedemnu de a mai primí dela Domnedieu astfeliu de benefaceri. — Éra omulu cu invetiatura, cunoscutoriu de fiinti'a, caus'a si legatur'a intre sene a tuturoru lucruriloru naturei; celu-ce nu numái corpurile pamentesci le cuprinde dara si starea si miscarea corpuriloru ceresci in parte le cunósce, unulu cá acel'a cunósce si ace'a: câtu e de inalta, puternica si indurata spre genulu omenescu ace'a. Fiintia, care tóte aceste, spre folosulu omului, din nemica le-a creatu, si, cunoscundu acést'a, se umilesce, preamaresce pre Domnedieu si multiamesce pentru o intocmire cá acést'a a tuturoru fapturiloru lui Domnedieu, si asia se face demnu de a primí si in venitoriu osebite daruri.

Nu mai pucinu e trebuintiósá si folositória invetiatur'a pentru cunósccerea adeveturiloru relegiunei. — Cáci fiindu relegiunea fundamentulu societatei omenesci, intru atât'a câtu fora de acést'a, ori-ce guvernare indata s'ar' plecá spre surupare, — omulu lipsitu de invetiatura nepotendu-si cunósce relegiunea, se póte considerá cá unu membru netrebnicu alu societatei, carele nu va produce nimica ce se inainteze benele comunu. Ba inca unulu cá acest'a e periculosu si pentru sene: cà intru nenorocirile sale e gata indata a alergá dupa ajutoriu pre la vrajitori, descantatori si alti asemenea, nevenendu-i in minte, cum-cà pre langa ace'a, cà dela acestia nu va capatá ajutoriu nece odata, intru acestu modu pierde darulu lui Domnedieu facundu-se fiulu perirei. — Éra omulu desceptatu prin invetiatura, sciendu cum-cà puterea relegiunei stà intru iubirea lui Ddieu

preste tóte, si a deaprópelui cá insusi pre sene, nu desperéza nece in cele mai mari ale sale nenorociri, cì cunoscundu cum-cà Domnedieu, cá unu parente prea induratu, lasa pre fiii sei la osebite necasuri numai pentru indreptarea loru, acelea le suferé cu anima multiamitória cá Jobu, si asia rogandu-se cu anima curata 'si dobândesce éراسi starea cea perduta. — Éra catu se tiene de iubirea deaprópelui, cunósce cum-cà neci o fapta pre pamentu nu are atat'a meritu, cá acésta iubire aretata prin fapta, si asia nu numai fericirea sa, ci si a deaprópelui o inaintéza.

Invetiatur'a mai incolo inderépta pre omu, cum se laude, se preamarésca si se róge pre Domnedieu. De ací omulu desceptatu intru invetiatura, carele scie cá Domnedieu e spiritu si adeveru, se roga Aceluia cu spiritulu si cu adeverulu, precum a invetiatu si Christosu, departe de modulu fariseescu, de a se rogá numai intru audiulu si la vederea ómeniloru cá se ffe laudati de catra acésti'a, éra de ací in colo calumniandu si defaimandu pre cei deaprópe ai sei, cá fariseulu din evangelia: cum-cà altii nu se róga asia multu, cá densulu nu postescu si nu dau elemosina in asemenea mesura; tóte aceste suntu comune celoru neinvetiati, cari se tienu cum-cà au implenitú tóte preceptele legii, candu in posturi s'au infrenatu de mancarile cele oprite, imbuibandu-se in cele iertate cu tóta necuviinti'a si indeplenindu faptele cele mai contrarie legiloru. — E incredintiatu mai incolo celu luminatu cu invetiatura, cum-cà dís'a Mantuitoriului: *Neincetatu ve rogati!* nu insemnéza cá crestinulu neincetatu se reciteze nescari rogatiuni de rostu fora de a le intielege, éra intru ace'a sfarmandu-si capulu: in ce tipu ar' pagubí pre deaprópele seu, stricandu-i numele celu bunu si vatemandu-i onórea prin totu feliulu de calumniari; ci insemnéza: dupa

implenirea rogatiunei in anumite tempuri — tóte lucrările sale a le îndereptá spre onórea lui Domnedieu si inaintarea fericirii deaprópelui, dupa voi'a si mandatulu lui Domnedieu.

Din aceste ve veti convinge, I. m., cum-cà celu neinvetiatu, e in fórté mare periculu de a-si perde sufletulu, precandu celu-ce se impartasiesce de lumina, cunoscundu prin invetiatura spiritulu relegiunei, capeta indemnu si voia de a o si implení acést'a. — De ací se cunósce câtu e de folosítoria invetiatur'a pentru dobândirea fericirii sufletului, se vedemu acum câtu folosu aduce ace'a la inaintarea fericirii corporali.

II.

Fiesce-care omu are inascutu acelu sentiementu din laintru, prin care doresce neincetatu, cá mai multe si mai multe se scie, — care sentiementu cu adeveratu e o insusíre sufletésca, inse totusi facundu-i-se destulu, aduce omului si fericire si indestulire corporale.

Nu se póte spune câtu folosu aduce invetiatur'a la ori-ce întreprindere omenésca. — Fíá omulu numai lucratoriu de pamentu, au nu acést'a întreprindere recere o neincetata propasíre? care numai prin invetiatura si prin imitare dela popórele mai luminate se impartasiesce. — Cáci se sciti cum-cà la popórele adapate in invetiatura, pamentulu de ace'asi natura cá la noi, aduce producte indoite de cumu vedemu a se intemplá aici. — Numai celu, ce e in stare a cetí carti, are ocaziune de a se minuná de modulu întrebuintiatu din partea popóreloru culte, intru cultivarea pamentului, si de ací 'si lié indemnu spre a se folosí si elu de aceleasi, candu celu neinvetiatu totu mai spre reu merge. — Folosítoria este invetiatur'a si facia

cu ori-ce maiestria; cu câtu e omulu celu-ce se ocupa cu órecare maiestria mai luminatu, cu atât'a-i va fí sporiulu si depleniarea producteloru sale mai invederata.

Dar' apoi cene va fí in stare a descrie folosulu invetiaturei, ce 'lu póte avé omulu in societatea omenésca?! — Au nu celu invetiatu e respectatu si onoratu de toti? au nu si inaintea deregatorieloru statului suntu mai respectati si mai pretiuiti cei ce au câtu de pucina invetiatura? Au nu si cei asupritori se sfiescu a nedreptatí pre celu desceptatu, temendu-se, cum-cà sciendu-se acest'a apará î-i va esí foradelegea la lumina? Au nu celu desceptatu 'si tiene intr'o ordine buna tóte obiectele dein giurulu casei sale, candu celu intunecatu privesce cu nepasare la respiria celoru trebuintióse ale sale? Au nu omulu luminatu traiesce mai cumpetatu intru prisosintie si mai mangaiatu in lipse, sciendu-se acomodá si in un'a si in ce'alalta, — precandu celu nepreceptu, nesciendu-si face calcululu pre venitoriu, se arunca — spre cea mai mare dauna a sa — in tóte extremitatíle?

La aceste va díce póte vr'unu parente, nu prea pasatoriu pentru luminarea ffiului seu: „Cunosc cum-cà invetiatur'a e frumósa si folosítoria, inse eu, si de nu am invetiatu nemica, am traitu totusi cu indestulire in tóta viéti'a mea, de ace'a nece prunculu mieu nu 'lu voiú dá la scóla, càci si elu póte traí, cum am traitu eu, fora invetiatura.“ Ci acestuia î-i aducu amente ce'a ce díce S. Augustinu catra toti parentii: *Sunteti detori in casele vóstre a invetiá precum suntu detori preotii a invetiá in baserica; si S. Joanu gura de auru: Voi sunteti apostoli filorú vóstrú, éra locuintiele vóstre suntu baserici, si déca noi suntemu detori a priveghia pentru ei, si a dá séma pentru sufletele lorú, cu câtu sunteti detori mai vértosu voi*

parentiloru, caror'a cu deosebire s'a incredentiatu crescerea loru. Dein cari cuvente apriatu se vede cum-cà parentii sub cea mai grea respundere suntu indetorati a'si invetiá pre pruncii sei, intru atât'a câtu osêndindu-se pruncii din caus'a neinvetiarei, din manile parentiloru se voru cere sufletele acelor'a. — Si fiendu-cà unu asemenea parente nu se afla in stare de a-si invetiá densulu pre prunculu seu, este indetoratu sub ace'asi respundere a-lu dá la invetiatura, convingandu-se, cum-cà in tempulu presentu nu póte traf omulu fora de invetiatura, si din ace'a impregiurare, càci cautandu in lume indata afla ori-cene: cum-cà popórele deprinse in invetiatura in tóta privinti'a suntu mai fericite, precandu cele neinvetiate suntu captusíte de cea mai amara ticalosîa.

Invederatu este dara, I. m., câtu e de mare lips'a si folosulu invetiaturei cu deosebire la poporulu nostru, avendu in vedere atâtu fericirea sufletésca câtu si cea corporale, despre-ce a cuventá astadi mi-am tienutu de cea mai strinsa indetorire, cu atâtu mai virtosu, cà in dîlele aceste va se se incépa cursulu de invetiatura in scóla nóstra parochiale. — Pre diu'a defipta dara nu va lipsí neci unu parente a-si tramite pruncii, de etatea prescisa, la scóla, bene sciendu cum-cà parentii nebagatori in séma de acestu oblegamentu alu loru, prelanga ace'a cà voru avé a acceptá asupra capului seu judecat'a cea aspra alui Domnedieu — spre cea mai mare rusínare a s'a, pentrucà nu voiescu a-si impartesí pruncii de lucrulu celu mai folositoriu, adeca de invetiatura — se voru silí si decatra deregatori'a administrativa, prin glóbe si altfeliu de pedepse a face acést'a. — Éra parentii, cari cunoscundu-si detorí'a s'a, se voru indemná a-si tramite pruncii la scóla, pre lînga ace'a cà voru fí respectati de toti cá nescari parenti,

adeverati, si densii inca se voru mangaiá si bucurá vedindu-si pruncii impartesfii de celu mai scumpu odoru alu omenimei adeca de luminare, si asia nu numai cá voru avé liniscea consciintiei povatiuindu-i pana la mormentu, ci ajungându la scaunulu judecatiei lui Domnedieu voru audí mangaiatóriele cuvente ale Mantuitoriului: *Bene servu bunu si credintiosu! It i-ai implenitu dupa cuvintia celu mai pretiosu oblegamentu, intra intru bucur'á Domnului teu.* AMINU.

Aug. Coltoru,
parochu in Bistr'a.

Predica pentru Dominec'a XI. dupa SS. Rosalie.

„*Au nu se cadé se fii si tu induratu in privint'a celui deimpreuna cu tene sierbitoriu, precum am fostu sí eu in privint'a t'a?*“ *Ev. Mateiu c. XVIII. v. 33.*

Sant'a Evangelia din fiesce-care Domineca ne sierbesce de unu argumentu nou alu indurarei celei necuprinsa Domnedieesci, — si pentru noi e o mangaiare nespusa, cá avemu unu Parinte atátu de bunu, unu Domnedieu atátu de induratu. Domnedieu nu e numai catra cei ce suntu buni si drepti, induratu, ci sí catra cei pecatosi. Cá se ne convinga despre acestu adeveru, se asémena pre sene unui imperatu, care voiesce a luá séma dela sierbitorii sei. Indata din inceputu vení unu sierbitoriu, care f-i erá detoriu cu diece mfi de talanti, dar' nu avé de unde se-i solvésca; imperatulu se maníà din inceputu si demandà: cá totu ce are acestu sierbitoriu se se venda; se se venda elu, femeia si pruncii lui, si se se solvésca detor'á. Inse sierbitoriulu cadindu la pamentu, l'a rogatu pre elu df-

cundu-i: „*Fii cu indurare in privinti'a-mi, si tóte va se-ti solvescu tie!*“ Abia vediù imperatulu celu bunu pre sierbitoriulu seu cadiutu la petiórele s'ale, si indata misicatu de indurare, î i demandà se se redice, sî-i iertà tóta detorí'a.

Vedeti, I. m. câtu de bunu a fostu imperatulu acest'a in privinti'a sierbitoriului seu! . . . inse sierbitoriulu nu a fostu asia in privinti'a altui sierbitoriu, -- càci indata ce s'a departatu dela imperatu, aflà pre altu sierbitoriu, care î-i erá detoriu cu o suta de denari, si prindiendu-lu, incepú a-lu sugrumá dîcundu-i: „*solvesce-mi cu ce-mi esti detoriu!*“ Acestu sierbitoriu, care sierbiá deimpreuna cu densulu, neavendu asemenea cu ce-i solví, a cadiutu in genunchi inaintea lui, si a inceputu a-lu rogá dîcundu-i: „*mai lasa-mi tempu, si tóte 'ti voiú solví tie!*“ Dar' indesiertu, — càci acestu sierbitoriu fora de anima nu a ascultatu la cuvintele sociului seu, ci mergîndu, l'a aruncatu in inchisóre, pana-ce va poté platí tóta detorí'a.

Dar' pentru acést'a fapta s'au maniatu ceialalti sierbitori, si au spusu Imperatului tóte câte s'au intemplatú; Imperatulu a chiamatu numai decâtu la sene pre acestu sierbitoriu neinduratu, si i-a dîsu lui: „*Sierbu viclénu! tóta detorí'a ace'a ti-o-am iertatu tie, pentru-cà m'ai rogatu, au nu se cadeá se fi si tu induratu in privinti'a celui deimpreuna cu tene sierbitoriu, precum am fostu si eu in privinti'a t'a?*“ Si acestea dîcundu, l'a datu pre elu muncitoriloru, pana-ce va solví tóta detorí'a s'a.

Vedeti, I. m., câtu de neinduratu a fostu sierbitoriulu din sant'a evangelia de astadi in privinti'a sociului seu, si cum l'a pedepsitu Imperatulu pentru reutatea lui?

Asemenarea acést'a intréga ne sierbesce spre mangaiare si invetiatura. Domnedieu nóue, sierbitoriloru sei, ne este unu imperatu bunu si induratu, — elu ascépta si voiesce

cá si noi se fimu asemenea buni, indurati si lesne iertatori altoru sierbitori ai sei, totureru ómeniloru. Se cuvine dara I. m., cá se luàmú mai de-a-menuntulu la privire acést'a asemenare, — si cá se avemu folosu din acést'a, se ne aducemu amente:

I. *Cátu e de bunu Domnedieu in privinti'a nóstra, si*

II. *Cátu de buni avemu se fimu si noi in privinti'a deaprópelui.*

I.

Domnedieu e fórte bunu, e fórte induratu in privinti'a nóstra, — Elu e cu multu mai bunu decâtu precum am meritá noi prin faptele nóstre. De ne cercàmú conscienti'a si ne aducemu amente de tóte faptele nóstre cele rele, nu potemu precepe cum póte fí atátu de bunu Domnedieu in privinti'a nóstra, precum e de bunu intru adeveru. De ne cercàmú numai viéti'a nóstra tóta, incependu dela anulu preceperei, ce aflàmú alt'a, decâtu unu síru neintreruptu de foradelegi si de pecate. Oh, câte nu mai face omulu pana-ce e teneru! candu nu privesce la alt'a, decâtu numai la acelea, ce-i sierbescu spre indestulirea pasiuniloru si plecariloru s'ale, fia acelea pecate seau ba. Câti suntu de aceli'a intre noi, cari aducându-si amente de anii din teneretiele s'ale, aru fí siliti a marturisí, cum-cà chiaru acei ani din viétia i-au petrecutu mai reu.

E dreptu, cà din dî in dî crescemu in etate, si póte cà si in intieleptiune, dar' cu tóte acestea numerulu pecatelorú nóstre nu scade, càci nu incetàmú de a pecatú si in etatea barbatésca. Pecatuimu cu cugetulu, cu cuventulu, cu fapt'a, — pecatuimu prin neimplenirea faptelorú celoru bune, — pecatuimu in contr'a lui Domnedieu, in contr'a deaprópelui, in contr'a nóstra; — ni se preface in datina

calcarea unei seau altei porunci, ba — dorere — adese si aloru mai multe!

Afora de acestea ne impartesfmu in multe pecate streine, in pecatele altor'a. In câte pecate streine se impartesiescu acei parenti, cari 'si cresc pruncii reu, cari le concedu pré-multu si prin acést'a î-i lasa a urmă pre calea cea larga a pecatelor, care conduce la perire. In câte pecate streine se impartesiescu acei stapâni, cari nu pórta multa grigia de ace'a, cà óre sierbitorii sei traiescu crestinesce, seau mai virtosu se acufunda in pecate, — ba póte cà chiaru prin viéti'a sa dau esemplu reu acelor'a spre atari pecate, cari póte acesti'a neci candu le-aru ff facutu. Câti facu parte de atari pecate streine, insielandu nevinovatí'a?

Oh Domnedieule! déca numai acelea pecate, cari le-amu facutu noi, cari suntemu aici in acést'a santa casa adunati, in tóta viéti'a nóstra, déca numai pecatele acelea le-amu vedé tóte de odata adunate intr'unu locu, câtu ne-amu mirá de numerulu acelor'a? Câtu de mare va ff dar' numerulu inca si a celoru-alalte pecate cari le facu ómenii pré tóta diu'a, si cari le-a facutu omenimea incependu dela urdírea ei?!

Si Domnedieu totusi e bunu si induratu in privinti'a nóstra si a iutregu genului omenescu. Si ori si câtu de mare se fia numerulu pecatelor nóstre, numerulu benefaceriloru lui Domnedieu, cari le revérsa asupr'a nóstra in tóta díu'a, e neasemenatu mai mare. Domnedieu celu prea bunu ne sustiene sanatatea, — ne dà nutrimentu si vestimente, — ne feresce de pericle si de nenorociri, ne benecuenta lucrulu, — ne sporesce averea, — ne pórta grigia de trupu si sufletu, — Domnedieu pórta mai multa grigia de noi si trebuintiele nóstre, decâtu portâmu noi

însî-ne. Vedeti, I. m., câtu e de bunu Domnedieu catra noi, de-sî suntemu pecatosi! Candu ni-ar' resplatí Domnedieu dupa dreptate, in locu, cá se ne impartesiésca darurile s'ale, pentru totu pecatulu ni-ar' pedepsí, si óre atunci *cene aru poté suferí dintre noi?*

E dreptu cá Domnedieu, precum Imperatulu din s. evangelia de adî a poffitu dare de séma dela sierbitorii sei, asia potesce, cá pecatosulu se-si dèie séma de faptele s'ale, si 'lu amenintia cu pedéps'a eterna, de nu va face destulu pentru peccatele s'ale; inse indata-ce cade pecatosulu in genunchi cu anima infrânta inaintea lui, si cere bunatatea si indurarea lui, î-i iérta tóte, si cá unu parente bunu, éra-lu primesce la sene si 'lu face partasiu daruriloru s'ale cá si mai inainte. Iubitii mei! noi privindu la multímea peccatoru nóstre, aru trebú se ne infioràmú déca nu ar' fí atátu de induratu Domnedieulu nostru, care déca ne pare intru adevéru reu de peccatele nóstre, inca sî pre cei mai peccatosi inca ne iubésce si primesce in bráciele s'ale parentesci.

Domnedieu e cu indurare in privinti'a nóstra, deci se cuvène bá chiaru ni-se impune, cá si noi se fimu cu indurare in privinti'a altoru-a.

II.

Noi trebuie se fimu cu indurare catra deaprópele nostru pentru-cá Domnedieu inca e bunu si induratoriu catra noi. Ómenii, facia cu cari avemu de a observá tóte indatoririle iubirei deaprópelui impusa prin legea cea scrisa alui Christosu, suntu de trei plese. Cei de-antâi suntu acelia, cari ne-au facutu cev'a bene, — in privinti'a acestoru-a trebuie se fimu buni din multiamita. Celialalti suntu aceli'a, cari nu ne facu neci bene, neci réu, — acestoru-a inca suntemu

datori a le face bene din iubirea generale a deaprópelui. De plés'a a trei'a se tienu aceli'a, cari nu numai cà nu ni-au facutu bene, ci chiaru din contra ni-au facutu si ne facu totu rele, adeca inimicii nostri; acéstor'a trebuie se le facemu bine din indetorirea caritateri crestinesci.

Antaiu trebuie se-i iubimu si se facemu bene acelor'a cari ne facu si ne-au facutu bene, pentru-cà acést'a o poftesce multiamit'a, care le detorimu. Noi nu potemu face neci unu bene Parentelui celui de susu, si elu totusi e bunu catra noi, — cu câtu mai virtosu se cuvene se facemu bene celoru cari ni-au facutu bene. Neci unu pecatu nu este mai urítu decâtu nemultiamit'a, si nemicu nu atinge mai dorerosu pre o anima decâtu candu esperiéza nemultiamita pentru benefacerile ei. Insemnáti-vi-o acést'a mai virtosu voi ffiloru! Voi causáti o dorere adónca parentiloru vostri, candu prin portarea vostra nu multiamiti pentru tóte ostenelele si ingrigirile loru; candu nu-i ajutati in dfilele nepotentiei, candu nu-i mangaiati in órele de intristare, candu nu audu cuvinte dulci de mangaiare, ci cuvinte de imputare, cuvinte amare si neomenóse. Parentii vostri au priveghiatu multe nopti pentru benele vostru! Detorinti'a vóstra este: a-i iubi, a le face bene, si a le iertá tóte scaderile.

Mai incolo ni-e detorinti'a a face bene si acelor'a, cari nu ni-au facutu neci unu bene, si cari au lipsa de ajutoriulu nostru. Acesti'a suntu cei seraci si toti cari ducu mai multe lipse. Acést'a o poftesce iubirea deaprópelui. In partea antaia a cuventarei mele v'am aretatu, I. m., cu câte daruri ne inavutiesce in fiecare dí Domnedieu celu preabunu, si cum-cà Domnedieu voiesce, cá si noi se-i urmàm, si se facemu bene deaprópelui nostru, de e lip-situ de ajutoriu. Sub cuventulu de „seracu“ seau „meseru“

nu se întielege numai acel'a, care ambla din casa in casa spre a-si cersí elemosina, ci in genere toti aceli'a, cari, de-sí nu ambla a cersí, dar' suntu adese-ori in cele mai apesatórie lipse, de-sí póte acesti'a chiaru prin smênt'a propria au ajunsu la misielatate. Càci óre cine nu smin-tesce seáu nu pecatuesce dintre noi? Atât'a e de ajunsu, cà suntu lipsiti acum pre ajutoriulu nostru, — deci avemu detorintia a le intinde mana de ajutoriu; càci necutezandu a amblá din casa in casa, ajungu adese mai in mare lipsa decâtu însi-si cersítorii. Noi inaintea lui Domnedieu cu totii suntemu cersítorii si fora darurile lui lipsiti de tóte; si déca Domnedieu e atâtu de bunu si de induratu spre a ne sustiené si ajutorá, pentru-ce se nu ajutorámu sí noi pre deaprópele nostru dupa poteri?

Inse voui se dîcu si mai multu, I. m., noi suntemu detori a face bene si acelor'a, cari ne facu reu, si cari ne suntu inimici. Acést'a o poftesce detorinti'a iubirei deaprópelui in întielesu crestinescu. E dreptu, cà e unu lucru fórte greu a iubi pre aceli'a cari ne urescu, si a face bine acelor'a cari ni-au stricatu nóue, — inse chiaru acést'a impregiurare inaltia frumséti'a acestei virtuti domnedieesci. De vomu face numai ace'a ce e usioru de facutu, neci candu nu vomu ajunge in imperatí'a ceriuriloru, càci imperatí'a ceriuriloru sufere fortia. Asia dara in imperatí'a ceriuriloru numai prin asia fapte bune vomu poté ajunge, cari le facemu fora placere, numai fortiendu-ne si cu jertfirea plăceriloru nóstre, si cari ne suntu grele. Apoi de nu vomu iubi pre inimicii nostri, cum vomu poté asceptá, cá Domnedieu se ne iubésca pre noi, de óra-ce — precum v'am aretatu mai in susu — noi din teneretie totu peca- tuimu; si ce este alt'a peccatosulu, decâtu inamiculu lui Domnedieu? Si candu ar' dîce Domnedieu: celu-ce e peccatosu

intre voi, si prin urmare inamiculu meu, se nu ascepte dela mene neci unu daru, ci numai drépt'a resplatare a fapteloru s'ale rele; — de ar' graí Domnedieu asia, I. m., ce ar' fi de noi? Afás'ar' baremi unulu intre noi, care ar' poté asceptá cev'a daru? Óre nu amu fi cu totii nefericiti, pentru-cà cu totii suntemu peccatosi, si asia cu toti inimicii lui Domnedieu? — Inse vedeti, I. m., Domnedieu e înduratu in privinti'a nóstra, precându noi urgisimu pre deaprópele nostru. Domnedieu iérta sierbiloru sei tóta detori'a precum imperatulu din sant'a Evangelia de adî, pentru-cà 'si recunoscú gresiél'a. Domnedieu nu e neimpacaveru facia de noi, precum suntemu noi facia de inimicii nostri. Domnedieu in tóta diu'a 'si aduce sórele seu preste cei buni si rei, Domnedieu ne iérta tóte peccatele nóstre, si poftesco cá si noi se iertàmú celor'a ce ne gresiescu, si se iubimu pre inimicii nostri si se le facemu bene.

*

Se urmàmú dar', Iubitii mei, ^{*}acéstui ^{*}bunu Parente; se facemu ace'a, ce ne arata in fapta; Elu e bunu catra noi, se fimu si noi buni catra deaprópele; legea crestina e legea iubirei; numai acel'a, care are iubire a implenitu legea, si care a implenitu legea, va fi fericitu si se va mantuí. AMINU.

Vasiliu Muresianu
parochu in Giumelcisiu.

Predicatia Domineca a 12^a
Saraci'a nu face pre omu nefericitu.

(Omili'a a 76-a din omiliiele santului Joanu Gura de auru in Evang. s. Joanu.)

„Scolatî-ve se mergemu de aicea! Eu sum vit'i'a cea adeverata, si Tatalu mieu este lucrutoriulu (viariulu).“ Capu XV. v. 1.

Pecatulu face anim'a sfiiciósá si timida, precandu invetiaturele cele ceresci o facu curagiósá si mare! Déca omulu nu pune nici o grigia pre anim'a s'a, acést'a devine sfiiciósá si acést'a nu dupa firea s'a, ci in urm'a voiei libere. Déca vediu unu omu acúmu sfiiciosu, carele odata

erá curagiosu, nu trebuie se ascríu acést'a impregiurare vre-unei actiuni fizice; càci ce e fizicu e neschimbatoriu; déca din contra vediu ómeni acum curagiosi, cari odinióra eráu timidi seau lasi: atunci judecu totu asia, ascriendu tóte voiei libere. — Invetiaceii eráu inainte de primirea invetiaturei si a darului Spiretului santu fórte sficiosi — timidi, — dara mai tardíu devenira mai curagiosi decâtu leii. — Petru carele s'a temutu de o servitória, a fostu crucifisu, torturatu si espusu la mfi de pericule si totusi nu tacú, ci vorbí asia de liberu, cá si candu tóte suferintiele sale aru ff fostu numai unu visu. Inse n'a fostu asiá inainte de crucifigere. Pentru ace'a a dîsu Christosu: „*Scolatî-ve se mergemu de aicea!*“ Si óre pentru-ce? nu sciá dóra or'a in carea aveá se vina Jud'a? Au dóra se temeá cá nu cumva Jud'a se vina in loculu acel'a (in chili'a de mancare), se-i prinda si se-i tradee in manile dusimaniloru inca inainte de finirea invetiaturei celei atátu de frumóse? Dar' se incetamu cu atari întrebări, cari nu se unescu cu demnitatea Lui! Déca inse nu se temeá de acést'a, — dîcu unii — pentru-ce i provóca a se scolá si i duce dupa finirea invetiaturei in gradin'a bine cunoscuta lui Jud'a? Chiaru si déca ar' ff venitu acolo Jud'a, n'ar' ff potutu intunecá seau orbí ochii loru, precum fece acést'a si candu nu erá de facia Jud'a? Pentru-ce se scóla asia dara? Pentru de a dá invetiaceiloru pucinu tempu de repausu, fiindu lucru pré firescu a se sfí si teme precatu tempu se afláu la unu locu deschisu atátu pentru tempulu câtu si pentru loculu in care se afláu. Erá nópte adúnca si nu mai eráu in stare a ascultá cuvintele lui, ci mai virtosu vedeáu si acceptáu neintreruptu pre dusimani cu atátu mai tare, cà Christosu amentî in convorbirile s'ale cu ei despre lucrurile cele mai infiorátorie. „*Inca pucinu* — a dîsu elu — *si nu voiú mai graí multe cu voi, càci vine principele acestei lumi*“ (XIV. 30.) Fiendu asia dara infricati invetiaceii lui prin aceste si asemenea cuvinte si temendu-se cà i voru prinde numai decâtu, i-a dusu intr'altu locu, cá asia se fia mai securi si se-i asculte cu linisce mai departe invetiatur-

rele sale cele sublime, cari voiá a li impartesi. — Pentru ace'a a dîsu: „*Scolati-ve, se mergemu de aicea!*“ Dupa ace'a contenua:

„*Eu sum viti'a voi sunteti mladitiele.*“ — Ce voiesce a dîce prin acésta asemenare? Cã acel'a, care nu va urmá cuvintelorui lui, nu póte avé viétia, si cá densii — invetiaceii — numai cu ajutoriulu poterei lui Christosu voru poté face minunile de mai tardíu.

„*Tatalu mieu este lucratoriulu.*“ Ce? Are lipsa Fíiulu de ajutoriu? Departe de acést'a, — nu acést'a se dîce prin asemenare! Vedi numai câtu de apriatu se esprime prin asemenare! Densulu nu dîce, cá *radecin'a*, cí *viti'a* se cultiva de viariu (lucratoriu); de radecina nu se face neci o amentire, pentru-cã voiesce a-i invetiá, cá densii nu potu face nemic'a fora de poterea (ajutoriulu) lui, si cá *asia* trebue a se uní cu dinsulu prin credintia, — cá mladitiele cù viti'a.

„*Tóta mladiti'a in mine, carea nu aduce fruptu, o scóte.*“ Cu aceste cuvinte face alusiune la viétia (purcésa din credintia) si invétia, cá omulu nu póte fí intr'ensulu fora fapte (bune).

„*Tóta mladiti'a, carea aduce fruptu, o curate*“, adeca pórtá grigia de ea. La tóta intemplarea — mai mare lipsa de grigia si cultivare are radecin'a cá vitiele, càci ace'a trebue sapata, ingrasiatu pamentulu in giurulu ei; inse ací nu vorbesce elu de radecina ci numai de mladitie pentru de a aretá, cá — densulu 'si este sîsesi de ajunsu, invetiaceii inse, se fia ori si câtu de virtuosi — mai au lipsa de ajutoriu mare din partea lucratoriului. Pentru ace'a dîce: *Tóta mladiti'a, carea aduce fruptu, o curate*, càci carea nu aduce fruptu, nu mai póte remané in vitia, ace'a ínse, carea produce — se face inca sî mai roditória. Dara potemu dîce, cá cu aceste cuvinte tientesce la necasurile cele grele, cari asteptáu pre invetiaceii sei, càci „*a curati*“ insémna „*a tunde, a retediá*“ — prin ce devine viti'a sî mai roditória. Asia dara prin cuventulu acést'a, vré se dîca, cá densii se voru face prin persecutiuni mai curagiosi. Cá inse se

nu-lu întrebe, că despre cene dîce acestea? si că se nu-i infrice érase, dîce: „*Voi sunteți acum curati pentru cuventulu, care v'am graitu.*“ Vedi, cum se intruce, cum se numesce pre sine de lucratoriulu mladiteloru? *V'am curatitu* — dîce. Si de sî mai in susu lasa pre Tatalu a face acést'a, inse între Tatalu si Ffiulu nu e neci o deosebire. Acuma — vré se dîca — trebuie se faceti si voi, ce se tiene de voi. — Pentru de a aretá inse, că nu o dîce acést'a cá si candu ar' aveá lipsa de ajutoriulu lor, ci numai pentru-cá prin ace'a aru castigá densii, contenua:

„*Precum mladiti'a nu pôte se aduca fruptu de sine, de nu va remané in vitia: asia si voi de nu veti remané in mene.*“ Cá nu cumva se se desparte de densulu din téma, intaresce sufletulu loru torturatu de frica, i léga mai strinsu de sine si i incuragiéza cu sperantie imbucuratorie. Radecin'a remane, mladitiéle inse trebuie curatíte, retediate. Asia lucra in doué moduri asupra nóstra: intr'unulu placutu si intr'altulu neplacutu, si pretinde a ne face si noi detórinti'a.

„*Celu-ce remane intru mine, si eu intr'ensulu.*“ Vedi dara, că Ffiulu pórtá nu mai pucina grigia de invetiaceii sei cá Tatalu? Tatalu curate mladiti'a, inse Ffiulu remane intr'ens'a; prin ace'a inse, că mladiti'a remane in vitia i este cu potintia a produce fruptu. Ceea, carea nu se curate, inse remane in vitia, produce fruptu, dar' nu cátu trebuie; carea inse nu remane in vitia, nu produce nemicu. Ci s'a demustratu, că precandu curatírea provine dela Ffiulu, pre atunci remanerea in vitia aterna dela Tatalu — producatoriulu radecinei, de unde se vede, că curatírea si proiesirea poterei din radecina e o lucrare comuna a Tatalu si a Ffiului. Negresítu că e o mare pedépsa a nu poté lucrá nemic'a; inse. nu remane numai la acést'a pedépsa, ci se dîce mai departe:

„*O atare mladitia se scote afora, nu se va mai bucurá de grigi'a viariului, si se usca, adeca se lipsesce de poterea, de suculu ce-i sucurge din radecina.*“

Déca a posiediutu ceva favoru 'lu va pierde si de

ajutoriulu si de viéti'a provenitoria dela acel'a se va lipsi. Si care e capetulu? „*O arunca in focu.*“ Inse nu asia i merge celui care remane intr'ensulu. — Dupa ace'a aréta, ce insémna a remané intr'ensulu, si díce: „*De remanu cuvintele mele in voi.*“ Vedi, câtu de dreptu am dîsu mai susu, cà noi trebuie se documentàmu credinti'a nóstra prin fapte? Càci dupa cuvintele: „*Ori-ce veti cere, eu voi face*“ (XIV. 14) contenua: „*Déca me iubiti, tieneti preceptele mele,*“ si aci díce: „*De veti remané in mine, si cuvintele mele de voru remané in voi, ori ce veti vré, cereti, si se va face vóue*“ (XV. 7.) Cu aceste cuvinte vré se arete, cà pregonitorii loru se voru perde, ei inse voru produce fruptu. Asia-i scapa de frica, insuflandu-o pre acést'a dusmaniloru si aréta, cà ei voru fi neinvinsi si apoi díce: „*Intru acést'a s'a maritu Tatalu mieu, cá se aduceti fruptu multu, si se ve faceti invetiaceii mei.*“ Acì stirnesce fidemnitare pentru cuvintele s'ale. Déca va servi adeca aducerea fruptelor vóstre spre premarirea Tatalui, atunci Elu insusi va grigi pentru prémarirea s'a si voi ve veti face invetiaceii miei. Vedi, cà numai care aduce fruptu e invetiacelu? — Dar' ce insémna cuvintele: „*Intru acést'a s'a maritu Tatalu mieu?*“ Insémna: Tatalu se bucura, déca remaneti in mine, déca aduceti fruptu.

„*Precum m'a iubitu pre mine Tatalu, asia v'am iubitu si eu.*“ Acì se folosese de unu modu de vorbire mai multu omenescu, càci particeu'a: „*precum*“ are, candu se intrebuintéza cu privire la Domnedieu si ómeni — insemnarea s'a propria. — Inse ce mesura este pentru iubirea lui Christosu, carele vré a mori pentru ómeni, carele vré a pregati serviloru, contrariloru si dusimaniloru atare onóre si ai duce la ceriu! „*Déca ve iubescu pre voi — vré se dîca — fiti linisciti; déca va servi aducerea fruptului vóstru spre marirea Tatalui, nu ve temeti de nemic'a reu. Inse pentru a nu-i face nepasatori — se nesuesce a-i stimula éراسي cu cuvintele: remaneti in iubirea mea! càci acést'a o poteti, déca voiti. Cum potu acést'a?*“

De veti tiené preceptele mele precum am tienutu si eu

preceptele Tatalui meu. Si aci se folosesc de unu modu de vorbire omenesci, cà-ci legislatoriulu nu e supusu legiloru (!). Vedi cà aci se indrépta precum am disu dupa debilitatea auditoriloru? adese ori vorbesce dupa parerea loru, aréta in totu modulu, cà ei suntu scutiti cà inimicii loru se voru perde cà totu ce au, au dela Fiulu si cà nemene pote avé ceva contra loru déca viéti'a loru e curata. Vedi cum vorbesce catra densii cá domnu cà-ci elu nu dice: „*remaneti in iubirea Tatalui,*“ ci: „*remaneti in iubirea mea!*“ Cá inse se nu pota dice: Tu cu toti ne aduci in certa si apoi mergi si ne lasi, aréta, cà nu-i parasesc, ci cà asia remane unitu cu ei déca voiescu cá mladitiele cu viti'a; cá inse prin acést'a se nu se pré incréda si asia se se lenévésca, dice cà acést'a preferintia nu va fi statornica, déca voru fi negligenti: si in urma, cá se nu cugete cà totulu aterna numai dela densulu, si cá prin unu atare cugetu se nu cadia cu atatu mai iute dice: „*Intru acést'a s'a maritu Tatalu meu!*“ La tota ocasiunea 'si areta iubirea s'a si a Tatalui catra densii. Asia dara Domnedieu s'a premaritu prin *preceptele cari vò a le dá* invetiaceiloru si nu prin legea judaica. Inse cá nu cumva se dica: Noi amu parasitu asiediamintele parintiloru, suntemu despoiati de tote si amu remasu senguri indereptu dice: Priviti la mine, pre mine me iubesc Tatalu si totusi suferu mortea crucei, prin urmare si eu nu ve parasescu acum'a, pentru cà dóra nu ve iubescu. Déca voiu fi ucisu, si nu voiu privi acést'a de documentu, cà nu me iubesc Tatalu, atunci si voi nu trebue se ve turburati. Déca veti remané in iubirea mea, — neci o suferintia nu ve va poté causá vre-o dauna. —

Fiendu-cà iubirea é unu lucru mare, neinvingibilu seau nedumeritu si nu numai unu sunetu desiertu, dati, se o demustramu prin fapte! Densulu ne a impacatu fiendu inimicii lui, deci, se si remanemu, — dupa ce ne amu facutu amicii lui — atari! Elu a facutu inceputulu, noi se-i urmamu celu pucinu. Elu nu ne iubesc pentru folosulu seu, cà-ci n'are lipsa de nemic'a, se-lu iubimu celu pucinu spre

binele nostru; elu nă-a iubită pre candu erămu, dusmanii lui; noi se-'lu iubimu baremu dupa-ce s'a facutu amiculu nostru! Dar' noi facemu tocmai din contra, defaimandu-lu in tota diu'a — prin rapirea, si prin scumpetea nostra. —

Pote că va dice cineva dintre voi: In tote dilele ni vorbesci despre scumpete (avaritia)! Oh, de asi poté vorbi despre acést'a in tote noptile, de asi poté contenuá — pe strade si la mésa, de aru poté asi aredicá vocea si a conviersuí cu mine — totu in acést'a predica muierile, amicii, pruncii, servitorii, arendatorii si vecinii vostri, ba si podurile si parietii caseloru vostre că se ne parasimu, se ne lapedamu barem incatava de aceeași! *Acést'a bola a cuprinsu intregu pamentulu, tiene prinse animele totororu, că-ci mare este domni'a mamonului!* Christosu ne-a rescumperatu, si ne-amu facutu sclavii aurului; pre altulu si nu pre Domnulu 'lu marturisimu, altui'a servimu. Ori ce ni ar' demandá acest'a, iute ascultamu, ba pentru densulu ne negamu consangeni, amicii, natur'a, legile si tote. Nimene privesce in susu la ceriu, nimene cugeta la venitoriu, inse va veni tempulu, candu nu voru avé locu neci aceste predice că-ci dice-se: „*In iadu cine te va laudá pre tine?*“¹⁾

Inse — aurulu — dicu é unu lucru demnu de doritu, că-ci ne castiga amici multi si ne face vediuti! Inse nă intr'atat'a cá ceriulu, iubitoru! Pre avutu multi 'lu incungiura si urescu, de virtuosu se sfiescu si-lu onóra. Inse pre saracu — dicu — 'lu ridu, batujocorescu, desi é virtuosu; — inse nu ómenii, — iubitoru, ci nebunii. Dar' atari nu suntu de bagatu in séma. Déca ne aru batujocuri asinii, ne aru cărăi ceucile (ciorele) si ne aru laudá toti intieptii, au nu ne amu interesá de intiepti si n'amu mai luá in neci o consideratiune sbieratulu animaleloru necuventatorie? Aceli'a cari admira ceste pamentesci suntu asemene ceuceloru, si mai urgisiti decatú asinii. Candu te lauda unu domnitoriu lumescu, rida-te, batujocoresca-te tota lumea, că nu-ti pasa de multime: dar' candu te lauda Domnulu to-

¹⁾ Psalmu VI. 5. Vulg. 6.

tororu lucrurilor, doresci si te bati dupa laudele scarabasiloru (bondiariloru) si a tintiariloru? Asia ceva suntu atari omeni in asemenare cu Domnedieu, ba neci cà suntu acést'a, ci ceva cu multu mai neinsemnatu. — Pana candu ne tavalimu in tina! Pana candu adunamu nerodi si gastrolatri (sclavii pantecelui) in giurulu meseloru nostre cá se ne laude si admire! Atari potu se judece dreptu despre jucatoriulu de carti, despre resipitoriulu si despre gastrolatrulu, dara despre virtute si vitiu n'au neci o ideia. Déca te ar' cresce cineva asia, cá se nu te pricepi la conducerea cloaceloru, (canaleloru din Constantinopolu) n'ai tiené acést'a de unu reu mare, ci ai ride de cei cari 'ti aru imputá o atare nescientia: candu inse voiesci a-te deprinde in virtute, consulti pre cei cari nu pricepu nemicu din trens'a. Tocm'a pentru aceea neci odata ne pré insusimu acésta arta (maiestria), fiendu-cà nu consultamu pre cei espteti, ci pre cei nesciutori, cari judeca nu dupa legile artei ci dupa propri'a loru nescientia.

Pentru aceea ve rogu, a nu considerá multimea, a nu ve bate dupa lauda, bani, averi si a nu tiené de unu reu saraci'a! Saraci'a ne invétia la cumpetu, ne deda la statornicia, si la tote virtutile! Lazaru a traitu in saracia si s'a incoronatu, Jacobu doriá a avé numai o bucata de pane, si Josifu trai in cea mai mare saracia, cà-ci elu fú nunumai sclavu ci si prisoneru; dara tocm'a pentru aceea-lu admiramu mai tare. Nu-lu stimamu atat'a, candu imparte bucate, cá candu jace in temnitia; candu i-se pune diadem'a, cá candu i-se punu ferele, candu siede pre tronu, cá candu-lu pregonira si vendura. — Considerandu tote aceste, se admiramu coronele cari urméza dupa atari lupte, nu averi, védia, nu traiulu bunu si dulce, nu potere, ci saracia, prinsore, legaturi si statornicia. Capetulu aceloru lucruri é nelinisce, confusiune, si apoi tienu numai in acésta viétia, pre candu fruptulu acestor'a é ceriulu si bunurile ceresci, cari ochiu nu le-a vediutu, si orechia nu le-a auditu, cari totororu se ni-le impartia acel'a, carui'a onóre se cuvine in vecii veciloru. AMINU. V. Gr. Borgovanu.

Predica la inmormentarea unei muieri.

*„Sórele candu resare intru cea inalte a Domnului,
si frumseti'a muierii bune, frumsetia este casei
sale!“ Isusu Sirachu c. II. v. 18.*

Precum nu poti demandá undeloru marei, cá se nu mérga intru-acolo in catrau le arunca ventulu puternicu, precum nu poti oprí ap'a curgatóre cá se nu curga, intru acolo in catrau i-este croita calea s'a: asié nu poti deman-dá suspineloru sfásiatórie ale unui sinu strapunsu de do-rere, asié nu poti oprí in cursulu seu lacrimel' doioése ale unei anime sfásiate de intristare si amaratiune.

Da! Càci cu catu vei pune mai puternica stavila a-pei curgatóre, cu atat'a va vení ea cu mai mare putere si, rumpându stavil'a séu trecându preste dens'a, 'si va urmá inca mai repede calea s'a.

Ast'felu si lacrimel' unui omu necagitu!

Mangaià-lu in culmea necasului seu, si lacrimel' lui voru rumpe tóte stavilele si-i voru inundá cu taría faci'a si peptu-i plinu de suspine.

Necagiti de acesti'a avemu destuji între noi, Tristii mei Ascultatori!

Ma potemu dice, cà nu este neci unulu între noi, care se nu fia avutu asemenea mominte pline de dorere si amaratiune.

Séu este între noi cenev'a care se nu'si fia inmormen-tatu unulu pre parintele seu, altulu pre maic'a s'a iubita, unulu pre pruncutii sei, altulu pre fratii, sororile s'ale, alu treilea pre amicul' pre cunoscutulu séu chiaru pre sociulu seu credintiosu?

Ací inca avemu inaintea nóstra o familia lovita de sórte! Unu sociu intristatu, care vérsa lacrimi de dorere asupr'a acestoru patru scanduri, cari cuprindu osemintele reci ale sociei s'ale credintioése, ale economiei bune, cu carea si-a petrecutu atatea díle fericite in decursulu vietiei s'a-le; — nisce fice necagite, cari si-au perdutu pre maic'a s'a

ingrigítoria carea cu atat'a iubire si blandétia le-a nutritu si le-a crescutu.

Cu dreptu cuventu è dara intristarea acést'a, cà-ci — dupa dis'a Santei Scripture — o muiere buna, cum a fostu repausat'a in Domnulu, e un'a frumsétia pentru cas'a s'a, precum sórele e frumsétia pentru ceriu.

[Si óre in ce stà frumséti'a cea adeverala a muierei?

In a fi: 1. *socia* credintiósá barbatului seu, 2. maica ingrigítoria pruncútiloru sei, si 3. *Economa* buna averiloru s'ale; — muierea in care se afla acestea trei virtuti sociale, precum s'au aflu in repausat'a in Domnulu, ace'a muiere intru adeveru este frumsétia pentru cas'a s'a, este fericire pentru ori care barbatu.]

Acestea trei virtuti sociale voiescu a vi-le propune si eu in cateva cuvinte T. A. si pentru ace'a ve ceru pacienti'a pre cateva mominte!

I.

[Muierea care voiesce cá binecuventarea lui Domnedieu se fia preste dins'a preste cas'a si famili'a s'a, trebue se fia credintiósá barbatului seu! Credinti'a catra sociu este fundamentulu a tóta fericirea casnica, este fontan'a, din carea isvorescu tóte celealalte insusíri bune, ce se receru intre casatoriti, — din ea isvoresce totu unadata fericirea si bunastarea familiei intregi; pentru ace'a dice Isusu fiulu lui Sirachu cà: „*Muierea buna e parte buna!*“¹⁾]

[Privesce la muierea credintiósá, cum pasiesce ea umeru la umeru cu barbatulu seu intru intimpinarea greutatiloru lumesci, cum se impartasiesce in tóte sarcinele, ce-lu intimpina pre acést'a in decursulu vietiei s'ale! Si acestea greutati, acestea sarcini nu suntu greutati neci sarcini pentru unu barbatu, care vede langa sine luptandu-se cu resolutiune o anima credintiósá, nu, cà-ci acést'a i-insuffla curagiu, i da poteri indoite in braciele s'ale barbatesci si elu se simtiesce tare si neinvinsu intru intimpinarea a ori

¹⁾ Is. Sirachu c. II v. 3.

ce pedeci, ce i-aru stá in calea fericirei, de ore-ce vede, cà are pentru cine se luptá si se tiene fericitu a se potea luptá: cà-ci „*Fericitu este barbatulu muierei bune, si numerulu aniloru lui indoitu este!*“ ¹⁾

Precum se întorce lun'a pre langa sóre netrecându neci-candu preste sfer'a s'a, ast'feliu se întorce si muierea credintiósa pre langa barbatulu seu netrecându nici candu preste cerculu acel'a care i-l'a croitu sant'a taina a casatoriei.

Sórele luminéza pre fiii pamentului, cá acesti'a se fie fericiti, si candu se departéza elu de pre orisonu trecându la alte regiuni, indata pasiesce lun'a modesta cu radiele s'ale blande suplinindu loculu acelui'a si luminéza cu credintia pamentulu intunecosu, cá locuitorii acestui'a se nu amble intru intunerecu.

Asié si muierea credintiósa barbatului seu, déca se in-departéza barbatulu seu din giurulu casei s'ale, ea 'lu suplinesce cu credentia in tóte lucrurile casnice, si 'si incor-déza tóte poterile si tóte ingrigirile s'ale, ca tóte se mérga bine la cas'a s'a. Lumina este ea intre casnicii sei, lumina care luminéza tóta famili'a. „*Lumina care, precum dice Isusu Sirachu, luminéza in luminariulu celu santu si frum-seti'a faciei candu este in vârsta statornica.*“ ²⁾

Pana ce 'ti merge bine in viétia, pana ce esti avutu si puternica, ai cunoscuti si amici destuli, felicitarile ne-numerate venu cá plói'a asupr'a t'a in câtu te uresci cu ele, bunavointi'a din partea tuturor'a curge cá ap'a in cas'a t'a in catu stá se te innece. Ajungà-te numai lips'a si ne-potenti'a si vei vedé cine te va cunósce si cine te va cer-ctá?

Oh nimene! Ti-au trecutu avuti'a si puterea, au tre-cutu tóte. Nu te teme cà te-oru mai imbuldí pretenii, nimene nu te va inundá cu bunavointi'a si felicitarile s'ale. Toti te voru parasí si toti te voru uitá!

¹⁾ Is. Sirachu c. II v. 1.

²⁾ Is. Sirachu c. II v. 19.

Inse muierea credințioasă nu te va parasî nici atunci. Ea se va luptă langa tine cu credința neînfrântă împreună cu tine purtându sarcin'ă lipselor și a nepotentialor t'ale, chiar' și deca tóte acelea au venit asupra t'a numai din vin'ă s'eu nesocotenti'ă t'a!

Si cându se voru împovorá nori grei pe fruntea t'a batuta de sórte, cându intristarea, cá o nópte întunecósa se va asiedia pe sufletulu teu necagítu, ea te va mangaiá dar' nu numai cu vórbe góle și cuvinte frumoase. O privire blanda la tine și dóue lacrimi de intristare în ochii sei doiosi, 'ti voru aretá lamuritu, cá ea te întielege din destulu și ié parte la tóta nefericirea t'a. Si acést'a este cea mai puternica mangaiere pentru unu sufletu necagitu, de a vedé adeca: cumcá nu e singuru în suferinție și necasuri.

(Ast'felu de avere e o muiere credințioasă barbatului seu. „*Mai scumpa este un'ă muiere cá acést'a decâtu pietrile celea de multu pretiu!*“¹⁾)

Muierea credințioasă pórtă cea mai mare grigia de barbatulu seu pana la mórtē, dara pórtă grigia mare și de pruncutii sei, se nisuieste adeca a ff maica buna, despre ce în partea]

II.

Maica.... Frumosu și dulce nume! Nume care cuprinde în sine nu numai fericirea micuților sei, cí și fericirea familielor. Dar' ce dicu? Fericirea micuților și a familielor e prea puțin pentru maretulu nume de maica, elu cuprinde în sine mai multu, cuprinde fericirea natiunilor și a poporalor, fericirea omenimei.

Eca T. A! modestulu nume de maica pana unde 'si întinde benefacerile s'ale deca se pórtă cu demnitate și amesuratu menirei s'ale.

Cum voru ff maicele asié voru ff și pruncutii! Man'ă maicei se va vedea pe pruncutiū nu numai pana va ff a-

¹⁾ Esemplele lui Solomonu c. XXXI v. 10.

cel'a pruncu, ci chiar' si déca va cresce, candu acel'a va fi barbatu, ma chiar' si pana la adânci betranetie.

Maic'a este cea de antaia ingrigitória, cea de antaia invetiatória a pruncuților sei, cea de antaia cultivatória a acestoru mladitie tenerele ale gradinei nationale. — Si déca cultivatóri'a va fi harnica si intielépta mladitiile voru fi sanetóse, grase, si frumóse, si cu tempu se voru preface in arbori poternici din a caroru frupte se voru indulcí multi muritori, pre acaroru crengi se voru desfatá multe paseri, si sub acaroru umbra 'si voru aflá adapostu multi osteniti.

Astfeliu e maic'a!

Déca ea va fi harnica si intielépta, déca va grigí cu diligintia de pruncutii sei, de crescerea acelor'a, cu unu cuventu: déca se va nisuí a fi maica buna in intielesulu celu adeveratu alu cuventului, atunci, pruncutii sei voru fi sanetosi, grasi, si frumosi, — din fetutiile s'ale se voru desceptá maice harnice si intielepte cá dins'a, éra din pruncutii sei fetiori cá bradii, dela a caroru harnicia va aterná bunastarea multoru familie si dela braciele loru eroice, fericierea natiunei, a poporeloru, a omenimei.

Pruncii asié dara suntu o comóra, unu tesauru transmisu dela Domnedieu in manile parintiloru. Si celu de antaiu ingrigitoriu, pusu de insusi Domnedieu peste acestu tesauru scumpu, este maic'a. Si Domnedieu va cére in séma din man'a maiceloru tesaurulu acest'a, precum a cerutu talantii dela servitorii carora î-i dedese cá se se neguetorésca cu ei.

Asié dara cea de antaia detorintia a maicei este: a se ingrigí cu diligintia de sanetatea trupésca a pruncuților sei, — a grigí cá acei'a se fie curati, spalati, imbracati binisioru si nutriti dupa cuviintia.

Candu inceptu pruncutii a pricepe si a vorbí antâiele cuvinte ce li va dá maic'a in gur'a loru, se fie rostite de catra acést'a cu judecata buna, cà „*judecat'a mumei o a intaritu — Domnulu — între fii!*“ dice Isusu Sirachu ¹⁾, se

¹⁾ Is. Sirachu c. III v. 2.

fie de acelea cuvinte, cari suntu spre laud'a lui Domnedieu si onórea crestinatatei, cà invetiatur'a maicei o pastréza pruncii chiar' si in verst'a barbatiei.

Multe intemplari uitàm noi din viétia chiar' si de acelea cari abia de unu anu séu doi le-amu vediutu séu auditu, inse invetiatur'a si viéti'a din pruncia nu o amu uitatu nici pana astadi, si nu o vomu uitá póte pana la momentu.

Trebue dara cá maic'a se grigésca fórté bine, ce invetiatura dà prunciloru sei. Déca vede cà pruncutiulu seu e înderevnicu séu cerbicosu, indrepteze-lu pre dinsulu, dupa cuventulu Santei Scripture care dice: „*Fetiori ai? invétia-i pre dinsii si le pléca din pruncia grumazii loru!*“¹⁾ Si éra-si: „*Cérta pre fiulu teu si te va odihní si va dá podoba sufletului teu!*“²⁾

Cu deosebire trebue se se ferésca maic'a de ace'a cá nici prin cuvinte, nici prin fapte se nu deie esemplu reu pruncutiloru sei, ca vedemu pre pruncuti facúndu totu ce'a ce facu parintii loru. — Esemplulu maicei se inradacinéza in fetuti'a s'a. Déca maic'a va fi intielépta si fét'a i-i va fi asié, si dens'a se va bucurá de fét'a s'a. Déca maic'a nu va grigí de sine, atunci fét'a i-i va aduce asupr'a capului rusíne, intristare si amaratiune. „*Fét'a intielépta moscenesce pre barbatulu seu, éra cea fora de rusíne, este de intristare celei'a ce o a nascutu!*“ dice S. Scriptura.³⁾

Tóte cuvintele si tóte faptele maicei inaintea pruncutiloru sei, se fie indreptate intru acolo, cá pruncuti se invetie fric'a lui Domnedieu si legea lui cea santa si atunci ea 'si va aflá mangaiere in pruncutii sei si binecuvéntarea lui Domnedieu va fi asupra ei.

Inse muierea buna trebue se fia si economá buna; despre ce in partea

¹⁾ Is. Sirachu c. VII v. 24.

²⁾ Esemplele lui Solomonu c. XXIX v. 17.

³⁾ Is. Sirachu c. XXII v. 4.

III.

↳ Muierea, care voiesce se-'si implinésca cerculu seu de activitate asié precum se cuvine, nu e destulu se aiba numai cele dóue insusiri numerate pana aci, adeca nu e destulu se fia numai socia credintiósá barbatului seu si maica iubitória pruncutiloru sei, ci totu una-data trebue se fia si economa buna averiloru s'ale.

Neci cà pote fi socia credintiósá barbatului seu, nici maica iubitória micutfloru sei. déca nu grigiesce cu scum-petate de averea, ce i-o castiga si aduna barbatulu seu.

Séu fire-ar' cu credintia catra sociulu seu muierea ace'a, care pana candu barbatulu seu, catu e vér'a de lunga, colo pe cele campuri se lupta cu ploi si venturi, cu radie ardiatórie si sudori crunte, pana atunci ea, in locu de a crutiá ce'a ce a castigatu barbatulu seu, se-ar' pune a-casa intru ascunsu si ar' pradá si imprasciá neincetatu?

Abia este mai mare nenorocire in lume, decatu muierea predatória la cas'a omului. — „Nici o rana nu este cá ran'a animei si nici o reutate cá reutatea muierei!“ dice S. Scriptura. ¹⁾ — Si pentru ce? Pentru cà tóta averea castigata de barbatu, trece prin manile muierei, si muierea predatoria, in locu de a-o întórce acea spre folosulu casei s'ale, in locu de a se nisuf cá se inainteze prin ace'a bunastarea si fericirea pruncutfloru sei si a familiei s'ale, cea mai mare parte din ace'a o pradeaza spre scopurile s'ale ascunse. Si atunci póte barbatulu totu alergá, póte totu asudá si aduná, cà-ci pre langa tóta nisuinti'a s'a, seraci'a 'si va intinde din ce in ce mai multu radacinele s'ale in cas'a lui, si nefericirea, cá o pasere infricosiata a noptiei din ce in ce mai amenintiatoriu 'si va bate aripele s'ale pustiitóre asupr'a familiei densului.

↳ Muierea predatória e mai periculósá decâtu furulu de nópte, cà-ci acel'a se mai teme si de lege; apoi de acel'a pazindu-te cu ingrigire te mai poti si ferí, in sa de man'a muierei predatória nu scapa nemica, cà cu incetulu si pe

¹⁾ Is. Sirachu c. XXV v. 15.

nesimțite aduce seraci'a în cas'a barbatului seu și amarațiune în famili'a s'a. „*In mediuloculu veciniloru va cadé barbatulu ei, și cadîendu va suspînă amaru!*“¹⁾

Si ôre o muiere că acést'a pôte fi cu credinția catra barbatulu seu? Cu iubire este ea catra pruncuții sei nevinovati? Socia adevărata, maica adevărata este ea?

Ba nu T. A! ea e sbiciu familiei s'ale! E dêmna de blastemulu și pedéps'a lui Domnedieu, e dêmna „*că sortea peccatosiloru se cadia asupr'a ei!*“²⁾

Prin economisare se cunósce soci'a credințioasa și maic'a adevărata, precum se lamuresce aurulu prin focu.

Muierea buna, „*că o corabia ce face negutiatoria, de departe stringe avuti'a s'a.*“ Ea grigiesce cu scumpetate de ce'a ce a adunatu barbatulu, mai bine grigiesce și crutia de cătu acést'a. Ea nu traiesce pentru sine, ci pentru famili'a s'a. De multe ori trage dela sine, dela gur'a s'a, numai că se ajunga pruncuțiloru sei. Apoi lucra din dî pana în nópte cu cea mai mare diligintia, „*s'a sculatu de cu nópte și a datu bucate casei și lucruri servitoriloru, încingêndu-si mediuloculu seu, cu taria si-a intaritu braciulu seu la lucru, gustat'a, că bene este a lucrá, și nu se stinge luminaea ei tóta nóptea!*“³⁾ Ast'feliu face econom'a buna spre fericirea familiei s'ale.

Socia credințioasa, maica adevărata, și economa buna, suntu dara celea trei margaritare scumpe, cari trebuie se infrumsetieze anim'a fiecarei'a muieri, déca voiesce se se pogóre asupr'a ei binecuventarea lui Domnedieu! Acestea trei au infrumsetiatu și sufletulu nobilu a repausatei în Domnulu, care acuma a sboratu la Parintele cerescu spre a-si luá resplat'a osteneleloru s'ale în fericirea eterna. AMINU.

Vasilin Criste,
preotulu Zalnocului.

¹⁾ Is. Sirachu c. XXV v. 20.

²⁾ Is. Sirachu c. XXV v. 21.

³⁾ Esempelile lui Solomonu c. XXXI v. 12, 14 și 15.